

BİNA İŞÇİLERİNİN BEYNELMİLEL SANAYİ CEMİYETİ
(İNŞAAT AMELESİ BEYNELMİLEL SANAYİ İTTİHADI
BEYNELMİLEL BİNA İŞÇİLERİ İTTİHADI)

Dersaadet 1338

ESASİ PRENSİPLER

Sanayi-i cesimenin, sanatın ve mübadelenin inkişafatı netayicini; devletin vesait-i istihsalin mâliklerine bahş ettiği himayeyi ve lâyekat'i bir mücadelenin sermaye ve sây arasında mevcut bulunduğunu ve binnetice bir tarafta amele ve diğer tarafta sermayedaran bulunan iki sınıf-ı içtimai-nin her hususta yekdiğerine muhasım olarak arz-ı vücud ettiğini ve herşeyi vücuda getiren amele olduğunu, çünkü sermayenin evvelki sâylerin teraküm eden temettuatından başka bir şey olmadığını nazar-ı dikkate alan biz Dersaadet inşaata melesi:

"Amelenin tekâmül ve serbestisi ancak bizzat kendilerinden husule gelecektir" diyen beynelmilel amelesi prensibini tekit ederek (İnşaat Amelesi Beynelmilel Sanayi İttihadı) namında bir sanayi teşkilâtı tesis ediyoruz.

Muhtekir sermayedarana karşı mevzu-u bahs amelenin hukuk ve menafi-i müşterekelerinin müdafaası; hilâ tefrik-i cins, lisan, akide ve içtihat bütün amelenin ittihat ve uhuyveti ancak bu teşkilâtle mümkündür.

Eğer teşkilâtımız mütecerrit yani yalnız bir halde kalacak olsa tabii olarak teşkilâtsiz amelenin düştüğü hataya giriftar olacağını ve bütün sınıf-u ameleye karşı tesanüdünü fiilen izhar edemeyeceğini takdir ettiğimizden beyan ederiz ki: "Dersaadet İnşaat Amelesi Beynelmilel Sanayi İttihadı"nın bir (Beynelmilel Amele Heyet-i Müttehidesi) tesisi için daima sarf-ı mesaf edeceğini ve vakt-ı münasibinde Türkiye'nin tekmi inşaata amelesinin iştirakıyla bir (Türkiye Umum İnşaat Amelesi Sanayi İttihad-ı Umumi) tesisinin tahakkuku için çalışacağını ve bunun vasıtasıyla cihanın mücadele eden umum amelesine elimizi uzatacağımızı beyan ederiz.

İnşaat Amelesi Beynelmilel Sanayi İttihadı, içtimalarında müzakerat ve münakaşat-ı siyasiyeyi men eder. Binnetice İnşaat Amelesi Beynelmilel Sanayi İttihadı hiçbir fırka-i siyasiye ile teşrik-i mesaf edemediği gibi hiçbir siyasi konferans ve içtimaa da iştirak edemez. Bu hususta âzâlar şahsi olarak dilediklerini yapmakta serbesttirler.

İttihat âzasından olmayan ve bu hususta icap eden vesikayı hâmil bulunmayan şahıs "İnşaat Amelesi Beynelmilel Sanayi İttihadı"nın Murahhaslığı sıfatını istimal edemez. İnşaat Amelesi Beynelmilel Sanayi İttihadının müddet-i imtidadı ve âzâlarının adedi gayr-i mahduttur. İnşaat Amelesi Beynelmilel Sanayi İttihadına fahri âzâ kabul olunmaz.

MAKSAT VE GAYESİ

Dersaadet İnşaat Amelesi Beynelmîlel Sanayi İttihadının Nizamnamesi

Madde 1 — İnşaat Amelesi: İnşaat Amelesi Beynelmîlel Sanayi İttihadı namıyla bir ittihat tesis ederler.

Madde 2 — İnşaat Amelesi Beynelmîlel Sanayi İttihadının maksat ve gayesi inşaat amelesinin menafi-i iktisadiyelerinin müdafaasından ibarettir.

VESAİTİ

Madde 3 — Gayesinin tahakkuku için İnşaat Amelesi Beynelmîlel Sanayi İttihadı bervech-i âti hususatı kabul eder:

Evvelâ: ameleyi; içtimaat, musahabe, amele kitapları ve amele gazeteleri vasıtasıyla tenvir ve seviye-i sanatlarının tekâmülü (için) mesleğe ait dersler tertibi.

Saniyen: şerait-i sâyin iyileştirilmesi, sekiz saatlik mesainin talebi ve bunun hadd-ı âzam olarak kabulü velhasıl çalışma saatlerinin azaltılması hususuna gayret.

Salisen: yevmiyelerin muntazam ve tamamen tediyelerinin temini.

Rabian: bütün inşaat amelesinin ittifakıyla İttihadın âzâsından bulunmayan ameleyi işlerine kabul etmemelerini işbaşlarına ve inşaat müteahhitlerine kabul ettirmek.

ÂZÂ HAKKINDA

Madde 4 — İnşaatla alâkadar olan ve İnşaat Amelesi Beynelmîlel Sanayi İttihadının prensibini ve nizamnamesini kabul eden bilcümle ücretli amele bilâ tefrik-i cins ve mezhep işbu İttihada âzâ olabilir.

Madde 5 — İttihada âzâ olabilmek için Mahalli İcra Komisyonuna tahriren müracaatla beraber mensup olduğu kısmın efradından ve İnşaat İttihadının eski âzâsından iki zâtın tavsiyenamesini hâmil bulunan kimse İttihada âzâ kaydolunur.

Madde 6 — Her âzâ, hin-i kaydında İttihadın veznesine ücret-i kaydiye olarak elli ve mahiyye yirmi kuruş tediye eder.

Madde 7 — İttihada dahil her âzâ, umumî içtimalarda hazır bulunmağa, mensup olduğu İttihadın menafiini müdafaaya ve amelenin menafiıyla alâkadar her hususatı İcra Komisyonuna bildirmeğe mecburdur.

Madde 8 — İnşaat Amelesi Beynelmîlel İttihadı mesafeye ve amelenin tecemmu yerlerine göre, mahalli şubata inkısam eder.

Madde 9 — Her şube, o şubenin âzâlarının heyet-i umumiyyesince intihap olunan bir kâtip, bir veznedar ve beş âzâ ki cem'an yedi kişilik bir komisyon marifetiyle idare olunur.

İntihap her sene ve rey-i hafî ile icra olunur. Heyet-i Umumiyece lüzum görüldüğünde fevkalâde olarak da icra olunur.

Madde 10 — Şubatin kâtip ve veznedarları heyet-i umumiyye tarafından tayin olunur. Aynı zamanda İnşaat Amelesi Beynelmîlel Sanayi İttihadının Merkez İcra Komisyonunun âzâsındandırlar.

Madde 11 — Mezkûr komisyon şubeye ait kâffe-i umuru temşiyet eder ve şube âzâlarına karşı mesuldür.

Madde 12 — Komisyon haftada iki defa içtima eder. Ve içtimaatı, ko-

misyonce müntehip bir reis idare eder.

Madde 13 — Mahallî icra komisyonlarının âzâsından biri yekdiğini veliy eden dört içtimada isbat-ı vücud etmezse ve gaybubeti bir sebeb-i muhike mübtene değilse müstafi addolunur.

Madde 14 — Mahallî İcra Komisyonunun âzâsından birinin istifasında, şube kâtibi mezkûr şube âzâlarının heyet-i umumiyyesini içtimaa davet ve bu içtimada müstafi âzâ esbab-ı istifasını teşrih eder. Heyet-i Umumiye yerine ya bir diğeri intihab eder veya işbu istifasını kabul etmez.

Madde 15 — Şuabat veznedarları İnşaat Amelesi Beynelmilel Sanayi İttihadı veznedar-ı umumisi tarafından kendilerine verilen çifte koçanlı makbuzlar mukabilinde şube âzâlarının taahhüdâtını ve fevkalâde teber-rüatı tahsil ve şubenin masarifât-ı zarurisi için elzem olan kısımdan mada müterakim mebalîği her üç ayda bir İnşaat Amelesi Beynelmilel Sanayi İttihadının merkez veznesine teslim eder.

Madde 16 — Veznedar, şubesi âzâlarının heyet-i umumiyyesine ve heyet-i murakabeye karşı mesuldür. Ve masarifâtın cetvelini veznedar-ı umumiye ibraza mecburdur.

MERKEZ

MERKEZ İCRA KOMİSYONU

Madde 17 — Merkez İcra Komisyonu bir kâtib-i umumî ve veznedar-ı umumî ile şuabatın murahhasları olan kâtiplerden mürekkeptir.

Madde 18 — Kâtip ve veznedar-ı umumiler şuabat komisyonlarının heyet-i umumiyyesince intihap ve buna karşı mesuldürler.

Madde 19 — Merkez İcra Komisyonu haftada bir içtima eder.

Madde 20 — Kâtip-i umumî, İnşaat Amelesi Beynelmilel Sanayi İttihadının mührünü ve kuyud-u esasıyyesini ve zabıtnamelerini tutar ve Merkez İcra Komisyonunu içtimaa davet ve İttihadın bilcümle evrak-ı resmiyyesine vaz-ı imza, muamelât dosyalarını tanzim ve hıfz ve şuabat komisyonlarının heyet-i umumiyyesini içtimaa davet eder.

Madde 21 — Umumî veznedar, İnşaat Amelesi Beynelmilel Sanayi İttihadının merkez veznesini tutar, gayr-i ez masarifâtı, şubatta teraküm eden mebalîği veznedarlarından koçanlı makbuz mukabilinde tahsil ve İnşaat Amelesi Beynelmilel Sanayi İttihadının umur-u maliyesini tedvir eder.

Madde 22 — Veznedar-ı umumî, Merkez İcra Komisyonuna (100) yüz lira-i Osmanîlik bir kefaletname verir. Ve yüz lirayı müteceviz mebalîği yanında alkoymamağa ve Komiserler heyet-i umumisince gösterilen bir bankaya tevdi mecburdur.

MURAKABE

—ŞUABAT—

Madde 23 — Her mahallî şubenin heyet-i umumiyyesi üç kişilik bir mahallî murakabe heyeti intihap eder.

Madde 24 — Mahallî murakabe heyeti, şubenin vaziyet-i maliyesini ve içtimalarında hazır bulunduğu şube komisyonlarının içtimaat zabıtnamelerini murakabe ve tetkik eder.

Madde 25 — Mahallî murakabe heyeti şubenin âzâları heyet-i umumiyyesine karşı mes'ul olduğu gibi her dört ayda bir heyet-i umumiyye-i mezkûreye hesap verir.

Madde 26 — Mahallî murakabe heyeti ihtiyac-ı fevkalâde dolayısıyla veyahut da şube kâtibinin itirazı halinde âzânın heyet-i umumiyyesini içtimaa davet edebilmek hakkını haizdir.

—MERKEZ—

Madde 27 — Komiserler heyet-i umumisi, üç kişilik daimî bir Merkez Murakabe Heyeti intihap eder. Bu heyet içtimalarına iştirak ettiği merkez icra komisyonunun muamelâtını ve ittihadın vaziyet-i umumiyyesini tetkik ve murakabe eder.

Madde 28 — Merkez murakabe heyeti, komiserler heyet-i umumiyyesine karşı mesuldür.

Madde 29 — Merkez murakabe heyeti, fevkalâde ihtiyaç halinde komiserler heyet-i umumiyyesini içtimaa davet eder.

Madde 30 — Merkez murakabe heyetinin izahnameleri amele gazetesinde neşr edildiği gibi tab olunarak şubata da dağıtılır.

İÇTİMAAT-I UMUMİYE

—ŞUABAT—

Madde 31 — Her iki ayda bir şubatta heyet-i umumiyye içtimaa davet edilir.

Madde 32 — Mahallî icra komisyonu, içtima-ı umumilerde şubenin vaziyet-i umumiyyesini izah ve halle muhtaç mesail-i umumiyyeleri heyet-i umumiye arz eder. Ruzname-i müzakerattan sonra âzâların tekâlif ve istizahatı vuku bulur.

Madde 33 — Âzâsının beşte biri tarafından talep vuku bulduğu takdirde, o şube heyet-i umumisi fevkalâde olarak içtima edebilir.

Madde 34 — Mevcut âzânın sülûsü hazır bulunduğu takdirde şube heyet-i umumisi âdiyyen içtima eyleyebileceği gibi aksi takdirde içtima tehîr edilir. Ve müteakiben kaç âzâ bulunursa bulunsun içtima edebilir.

—MERKEZ—

KOMİSYONLAR HEYET-İ UMUMİYYESİ

Madde 35 — İnşaat Amelesi Beynelmilel Sanayi İttihadının en yüksek mercii komisyonlar heyet-i umumiyyesi olup her sene Mayısın nisf-ı evvelinde âdiyyen içtima ettiği gibi ihtiyaç hissedildiği veya murakabe heyetince davet edildiği takdirde fevkalâde olarak da içtima edebilir.

Madde 36 — Komisyonlar heyet-i umumiyyesince İnşaat Amelesi Beynelmilel Sanayi İttihadını alâkadar eden kâffe mesail-i umumiyye müzakere ve karara rabt olunur.

Madde 37 — Komisyonlar heyet-i umumiyyesi, birinci defa şubat mahallî komisyonlarının kâffe âzâsı ve ikinci defa da bunların dörtte üçü hazır buldukları takdirde içtima edebilir.

Madde 38 — Komisyonlar heyet-i umumiyyesi merkez icra ve merkez murakabe heyetleri intihap eder.

MEBANİ KOMİSYONU

Madde 39 — Her inşaatta orada çalışan amelenin adedine göre iki veya üç kişilik bir komisyon intihap olunur. Bu komisyon amelenin menafii-i işbaşıya ve inşaat müteahhitlerine karşı temsil ve müdafaa eder.

Madde 40 — İnşaat komisyonu, işbaşı ve müteahhitlerle amele arasında tehdüd eden kâffe ihtilâfatı tesviye eder. Ve inşaatta tatil-i eşgâl ilânı takdirinde evvelce merkez icra komisyonuna malûmat vererek muvafakatını ahz ve onunla itilâf halinde hareket eder.

AMELE MÜDAFAASI

Madde 41 — Merkez veznesi amelenin hukukunun siyaneti için, amele menafinin müdafası uğrunda mücadele ederek dışar oldukları zarardan dolayı çalışmayan ve ihtiyac-ı fevkalâdede bulunan ameleye muavenet eder.

Madde 42 — Muavenet-i mezkûre Merkez İcra Komisyonunca tayin ve onun tasvibiyle verilir.

TATİL-İ EŞGAL HAKKINDA

Madde 43 — Tatil-i Eşgal, kısmî ve umumî namıyla ikiye taksim olunur.

Madde 44 — Kısmî tatil-i eşgal bir veya iki inşaatın amelesine inhisar ettiği gibi umumî tatil-i eşgaller de İnşaat Amelesi Beynelmîlel Sanayi İttihadına dahil kâffe-i âzâya şamildir.

Madde 45 — Umumî tatil-i eşgali talep eden şubeler fevkalâde olarak içtima ederek müzakerat-ı lâzimedden sonra keyfiyeti reye vaz ve neticeyi kâtipleri vasıtasıyla merkez icra komisyonuna işar ederler.

Madde 46 — Merkez İcra Komisyonu netice-i ârayı ve İnşaat Amelesi Beynelmîlel Sanayi İttihadının vaziyet-i umumiyesini nazar-ı dikkate alarak mesuliyeti tahtında tatil-i eşgalin ilânı veya adem-i kabulü hakkında karar verir.

Madde 47 — Şubenin tatil-i eşgâl lehindeki mukarreratına rağmen Merkez İcra Komisyonu işbu talebi reddedecek olursa, komisyonlar heyet-i umumiyyesi hemen içtima ederek tatil-i eşgal hakkında bir karar ittihaz ve merkez İcra Komisyonunun vaziyetini tayin eder.

ALÂMAT-I FARİKA VE MÜHÜR

Madde 48 — İnşaat Amelesi Beynelmîlel Sanayi İttihadının alâmet-i farikası kırmızı renktir ve bunun sol kenarının yukarı köşesinde (İnşaat Amelesi Beynelmîlel Sanayi İttihadı) ibaresini teşkil eden kelimelerin ilk harfleri Türkçe ve Fransızca olarak gösterildiği gibi şubata ait olanlarda da o şubenin ismi de ayrıca zikredilir.

Madde 49 — Kâtib-i Umumîde bulunan mühür Türkçe ve Fransızca lisanlarıyla (İnşaat Amelesi Beynelmîlel Sanayi İttihadı) ibaresini ve ortasında da yine aynı lisanlarda (Dersaadet) kelimesini muhtevidir.

Madde 50 — Şubatin mühürlerinde o şubenin ismi de ilâve olunur.

BİR MAYIS

Madde 51 — Bütün cihan amelesinin beynelmîlel bayramı olan Bir Mayıs[1] yevm-i mezkûrda kat'iyen çalışmamak suretiyle İnşaat Amelesi Beynelmîlel Sanayi İttihadı da tesid ederler.

AHKÂM-I UMUMİYYE

Madde 52 — Âzâdan, götürü bir iş alıp da mezkûr işi diğer amelelerin iştirakiyle ifa etmeyenler intihap hakkına malik iseler de diğerleri tarafından intihap olunamazlar.

Madde 53 — İnşaat Amelesi Beynelmilel Sanayi İttihadı âzâsı beynindeki ihtilâfat hakem tarikiyle icra komisyonlarınca hâl edilir.

Madde 54 — Mahalli İcra Komisyonlarının bu husustaki mukarreratı alâkadaran tarafından kabul edilmeyecek olursa, şube âzâlarının heyet-i umumiyesinin kararına müracaat olunur.

Madde 55 — İşbaşlarından ve inşaat müteahhitlerinden iş tekabbül edip de bu işi diğer amelenin iştirakiyle ifa etmiş İttihada mensup kişilerle işbaşılar ve inşaat müteahhitleri arasında ihtilâf zuhur edecek olursa bu hususta mahalli veya İttihadın Merkez İcra Komisyonu hiçbir mesuliyet deruhte etmez.

Madde 56 — Komisyonların heyet-i umumiyesi eshab-ı zanaatın ve yardımcılarının ve inşaatla alâkadar bilcümle amelenin ücret-i yevmiyelerine mütedair kâffe mesail hakkında mukarrerat ittihaz ve bu mukarreratın icrasıyla Merkez İcra Komisyonunu tanzif eder.

Madde 57 — Komisyonların heyet-i umumiyesi işbu nizamname mevadını tâdil ve ikmal edebilir.

Madde 58 — İttihadın prensiplerine ve nizamnamesine muvafık hareket etmeyen âzânın kaydı terkin edilir. Terkin-i kayda heyet-i umumiyece karar verildiği gibi terkin-i kayd icap eden şahıs da heyet-i umumiyeye izahat vermek üzere davet olunur.

TÜRKİYE SOSYAL TARİHİ ARŞİVİ

XVII**T.H.İ.F. ORGANI YENİ HAYAT'TAN SEÇMELER:**

(1)

İ. Nâzım

NE İSTENİYOR?

Balkan Harbinden, Harb-i Umumiden, ezgin ve bitkin bir halde çıkan halkımız üç senedir yine bir harp içindedir; üç seneden beri Anadolu kanının son damlasını, malının son habbesini de feda ediyor. Biz halkımızdaki bu azmi; bu varlık duygusunu takdirlerle alkışlar ve Anadolu'nun bu dayanıklılığını ve asıl işte bunu bir mucize olmak üzere kaydeyleriz.

Bu, böyle olmakla beraber şunu da hayretlerle zikir ve kayd etmek mecburiyetindeyiz ki bu kadar civanmerdâne mal ve can saçı o halk bu harple neler istediğini henüz açıkça söyleyemediği gibi ne istenildiğini, âtinin nasıl düşünüldüğünü ileride halkın bu azminden ne meyveler toplanacağını ona ve o biçarelere hâlâ dürüst ve açık söyleyen de olmadı. Bütün söylenen sözlere ve bütün yapılan şeylere ve işlere bakınız! Bu günkü Anadolu cidalinin hedefi olarak şunu görürsünüz: İzmir ve bütün Anadolu bizimdir, Anadoluya girenler çıksınlar Trakya'dan İstanbul için nefes alacak hudut isteriz; (Sévres) muahedesi yırtılmalıdır.

Kime sorarsanız, ne kadar tetkikatta bulunursanız bulununuz çıkarcılığınız hüküm bu; ve nihayet yalnız budur.

Sévres muahedesi denilen şey bir eser-i tahakkümdür; bir haksızlıktır. Hür yaşamış, hür yaşayacak bir millet için hazırlanmış bir esaret zinciridir. Bunu herkes bilir, zulme, haksızlığa karşı kıyam etmek, boynuna takılmak istenilen zincire karşı kafasını dikip "olmaz" demek benliğini tanıyan, yaşamak, insanca yaşamak isteyen bir millet için haklı; bunu da her aklı olan teslim eder, evet hep bu fikirdeyiz: Sévres yırtılmalı, toprağımıza girenler çıkarılmalıdır.

Fakat hepsi bu kadar mı? Ve Anadolu hayatı için bu kâfi mi? Fertler bile —erbab-ı histen bahsediyoruz— hayat yollarında netayicle değil, esbap ve sevaikle mukayyet olurlar, doğru yol dururken çıkmaz sokaklara sapan; sapılan yollarda doğru yürüyebilmek mümkün iken oralarda da sendeleyeni ve çukurlara düşeni; başını karanlıklar içinde duvarlara, taşlara çarpan adam kör değilse bir sersem; sersem de değilse mutlaka bir sarhoştur.

Körse badema yanına görüş birini almaya; sersemse doğru yolu doğru göstereceklerden sorup öğrenmeğe, sarhoşa artık sarhoş olduğu halde yola çıkmamaya mecbur olur. Bu bir bedahattir. Siz buna sevk-i tabii diyebilirsiniz.

Cemaatler, milletler ise daima ve her halde hadisat ve netayicle değil, esbap ve avamille uğraşmak ızdırarındadırlar. Milletlerin dalacağı çıkmaz sokaklar, düşecekleri çukurlar; fertlerin ve sersemelerin sarhoşların düşecekleri girivelere benzemez. Siyasetin ve idarenin çıkmazları yığın yığın

B.İ.İ. adındaki "beynelmilel" sözü, gerçekten uluslararası nitelikte olduğu için değil, Osmanlı devletindeki "millet" sisteminden ötürü (Rum ve Ermeni milletleri) kullanılmış olmalıdır. Bu kullanım, bir ölçüde, Kuzey Amerika sendikaları için *International* denince, "uluslararası"nın A.B.D. ve Kanada işçilerinin birlikte örgütlenmelerini anlatmasına benzemektedir.

B.İ.İ.'nin kesinlikle ne zaman kurulduğu ve ne kadar devam ettiği henüz açıklık kazanamamıştır. A. Şnurov, İstanbul B.İ.İ.'nin 1920 yılı sonunda kurulduğunu söylemektedir: "Kemalist Devrim ve Türkiye Proletaryası," *Türkiye'de Kapitalistleşme ve Sınıf Kavgaaları*, s. 42. Kitaigorodsky'nin bir yazısına göre, bu örgüt üç yıl yaşamış, kendi gazetesi de olmuş, fakat daha çok gayr-i Türk işçileri kapsayarak Türkler arasında etkili olamamıştır: "The Labour Movement in Turkey," s. 91/dn. 1923 Mayıs tutuklamalarıyla ilgili olarak İstanbul Valiliğince Dahiliye Vekâletine gönderilen 26 Mayıs 1923 tarihli bir yazıda ise, Tevetoğlu'nun aktardığına göre (s. 284), "Teşrinievvel 1338-1922de Kızıl Enternasyonal'in muaveneti ile Galata'da teşekkül edip, teşekkülü arasına daha bazı cemiyet ve dernekleri almış olan B.İ.İ...." denilmektedir. Oysa, örgütün en geç İstanbul'un kurtuluşundan sonra kapanması gerekir. Hatta, G. Harris, B.İ.İ.'nin ve yayın organı *Neos Anthropos*'un 1922 Ekiminde İstanbul'daki Müttefik İşgal Kuvvetlerini kapatıldığını ileri sürmektedir (s. 119). Fakat, 30 Kasım 1923 tarihli *Vakit* gazetesinde "Şehrimizde Bir Rus Anarşisti[!]" başlığıyla verilen bir habere göre, dün tutuklanmış bulunan ve "Komünistlik propagandasıyla iktifa etmeyerek pasaport ticaretine de kalkışan Vladimir Kostantinoviç'in ... Rusya'dan külliyetli para ile geldiğini ve İstanbul'da (ÜİT) şifresi altında (Beynelmilel İşçiler Cemiyeti İttihadı) namıyla bir cemiyet vücuda getirmeye çalıştığını" polis öğrenmiştir.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki ayaklanmada, Yunan Komünist Partisinin önderliğini yapan Zakhariades ve Sarafim Maksimos (Vasilkopulo), B.İ.İ. içinde yetişmiş İstanbul Rumlarındandır.

(Sarafim Maximus [?-1961, Viyana] için bak. G. Kousoulas, *Greek Communist Party*, s. 12-13, 18, 24, 26, 27, 48 [1926'da Yunan Parlamentosuna Larissa'dan K.P. milletvekili olmuştur], 57-60, 63, 67-69. Nikos Zakhariades [İzmit, 1902-?] için ise, bak, aynı eser *passim*, özellikle s. 69 vd. [1931 Aralık ayında Y.K.P. Genel Sekreteri olmuştur] ve s. 289'daki biyografik not. Gelecek yılların bu iki önemli Komünisti KÜTV'da öğrenciyken, Nâzım Hikmet, Valâ Nurettin, Şevket Süreyya gibi Türklerle arkadaşlık etmişlerdir.) Sovyet kaynaklarına göre, B.İ.İ.'ni 1920 sonlarında kuran Komünist Partisi İstanbul şubesinin başkanı Sarafim olmuştur: G. Harris, *Origins of Communism*, s. 97; ayrıca bak. Tunaya, *Türkiye'de Siyasi Partiler*, s. 465.

BEYNELMİLEL İŞÇİLER İTTİHADI

B.İ.İ./U.I.T. (Beynelmilel İşçiler İttihadı / *Union Internationale du Travail*) hakkında, 24 Ağustos 1338 tarihli "İstanbul İşçi ve Sosyalist Teşkilâtları Hal-i Hazır Harekâtı" başlıklı raporda geniş bilgi vardır. Bak. yukarda Bl - I/n. İşçileri Bakanı Şükrü Sökmensüer de, Meclis'te Türk solunun tarihi hakkında açıklama yaparken, B.İ.İ.'dan bahsetmiştir: *T.B.M.M. Tutanak Dergisi*, D. 8, cilt 4, s. 66.

B.İ.İ., Komintern'in Kızıl Sendikalar Birliği'ne bağlı bir örgüttür. (*Profintern* adını taşıyan bu birlik hakkında bak. Nollau, *Enter-nasyonal*, s. 82-83.) Esasen, 1921 yazbaşında İstanbul'daki gizli T.K.P.'-nin kuruluşunda *Aydınlık* çevresiyle işbirliği yapmıştır. Amerikan I. W. W. (*Industrial Workers of the World*) sisteminde çalışan B. İ. İ.'nin çoğunluğu Rum olmak üzere, aralarında Ermeni ve Türklerin de bulunduğu 140 merkez üyesi vardır. Merkez tarafından *Neos Antropos* (Yeni İnsan) adıyla haftalık bir Rumca gazete çıkarılmakta (ayrıca bak. Laqueur, *Communism and Nationalism in the Middle East*, s. 208/n. 9). haftada iki kere konferanslar düzenlenmektedir. Merkez İcra Komitesi, Galata Mumhane Cad. Gümüşhalkalı No. 1'-dedir.

B.İ.İ., üç büyük sendika kurulmasına önayak olmuştur: (çoğunluğu Rum, 500 kadarı Türk) 2.000'den fazla üyesi olan 9 şubeli "Beynelmilel Bina İşçileri İttihadı" [4 Mart 1923'te B.B.İ.İ.'nin Beyoğlu şubesi salonunda toplanan fevkalâde kongresi dolayısıyla, bak. *Aydınlık*, Sayı 14 Nisan 1923, s. 375-376.], (çoğunluğu Rum, 300 kadarı Türk) 1.500 üyeli "Beynelmilel Deniz İşçileri İttihadı" ve (yine çoğunluğu Rum) 250 üyeli "Beynelmilel Sanayi-i Hasebiye İşçileri [Marangozlar] İttihadı".

Beynelmilel Bina İşçileri İttihadı'nın Tüzüğü [B.İ.İ. ile ilgili olarak şimdiye değin bulunan tek belge], bu kitabın sonundaki (Belgeler) Bölümünde verilmiştir.

BİNA İŞÇİLERİNİN BEYNELMİLEL SANAYİ CEMİYETİ —
DERSAADET [SENDİKA'NIN ÖRGÜTLENME ŞEMASI]

Metin gibi, bu şema da dört dilde düzenlenmiştir.

İçten dışa halkalar:

Merkez — Merkezi Keşif Murahhasları — Murahhasların Umumi İçtimai — Şubenin Keşif Murahhasları — Şubenin Umum Âzâları
Heyet-i İdare — İnşaat ve Mebani

Üstte: Talim ve Terbiye Murahhasları

Altta: Tertibat

"İnşa ve Mebani Beynelmilel Cemiyeti yevmiyecilerden ibaret olup ressam, duvarcılar, rençberler, dülkerler, yapı demircileri, sıvacılar, boyacılar; taşçılar ve ebniyelerde çalışan umum ameleler işbu cemiyete mensuptur."

Türkiye İşçi Derneği Merkez-i Umumisi, 1922 Temmuz ayı başında, İstanbul'daki bütün solcu partilere ve işçi kuruluşlarına, birleşmek üzere konuşmak için yazılı bir çağrıda bulunmuş, fakat "Amele Siyanet Cemiyeti" ile T.S.F. daha baştan bu toplantıya katılmayı reddetmişlerdir. Çağrıya uyan, B.İ.İ. (ve üç sendikası), Mürettepler Cemiyeti, Müstakil Sosyalist ve Ermeni Sosyal Demokrat Fırkaları tarafından gönderilen delegeler, 21 Temmuz 1922'de konferans masasına oturmuşlardır.²⁹ Ancak, umulan birlik gerçekleştirilememiş ve bu yolda bazı hazırlık çalışmaları yapmak kararıyla yetinilmiştir.³⁰

miyeti'nin *Syndicalisme national* ilkelerine dayanan bir programı vardır. Çoğunluğu kadın olan 1.500 üyesi daha çok Rum, Ermeni, Yahudi azınlıklarındandır. 300 kadarı Türk'tür. Çoğunluğu Türk olan Osmanlı Mürettepler Cemiyeti ise, millî bir programa bağlıdır. Cemiyet, *Bugün* adlı bir yayın organına sahiptir. *Bugün*'ün 18 Temmuz 1922 tarihli ilk sayısında çıkan iki yazı, A. Cerrahoğlu, *Türkiye'de Sosyalizmin Tarihine Katkı*, s. 546-53'te aktarılmıştır. Ayrıca bak. "Yeni Neşriyat," *Aydınlık*, Sayı 7 (20 Temmuz 1922), s. 200.

[1909 yılında kurulmuş bulunan ve "ahval-i harbiye dolayısıyla muvakkaten tatil-i içtima etmiş olan Mürettebin-i Osmaniye Cemiyeti"nin Mütarekeden sonra yeni bir yönetim kurulu seçerek faaliyete geçtiği haberi için bak. *İdrak*, Sayı 13 (10 Mayıs 1335), s. 2.]

²⁹ Ali Cevdet bu toplantıda, işçi teşkilâtlarının birleşmesi gereği üstünde uzun bir konuşma yapmıştır. Metin için bak. "Türkiye'nin İktisadi ve İçtimai Vaziyeti," *Aydınlık*, Sayı 8-9 (20 Ağustos - 20 Eylül 1922), s. 210-213 ve 227-229.

³⁰ Delegeler, merkezi bir konfederasyon kurmanın yollarını incelemek üzere özel bir komisyon teşkil etmişlerdir. Bu komisyonun kâtipliğine seçilen Kâzım yoldaş [Vanlı Kâzım], Marxist ilkelere uygun bir program hazırlamış ve komisyona kabul ettirmiştir. Bundan sonra, komisyonun her Perşembe toplanmasına ve şartların bir konfederasyon kurulmasına elverecek olgunluğa gelmesine kadar işçiler arasında propaganda yapılmasına karar verilmiştir. (Yukarıda Bl - I/n. 116'da anılan rapora göre.) Ancak bu çalışmadan da bir sonuç alınamadığı anlaşılmaktadır.

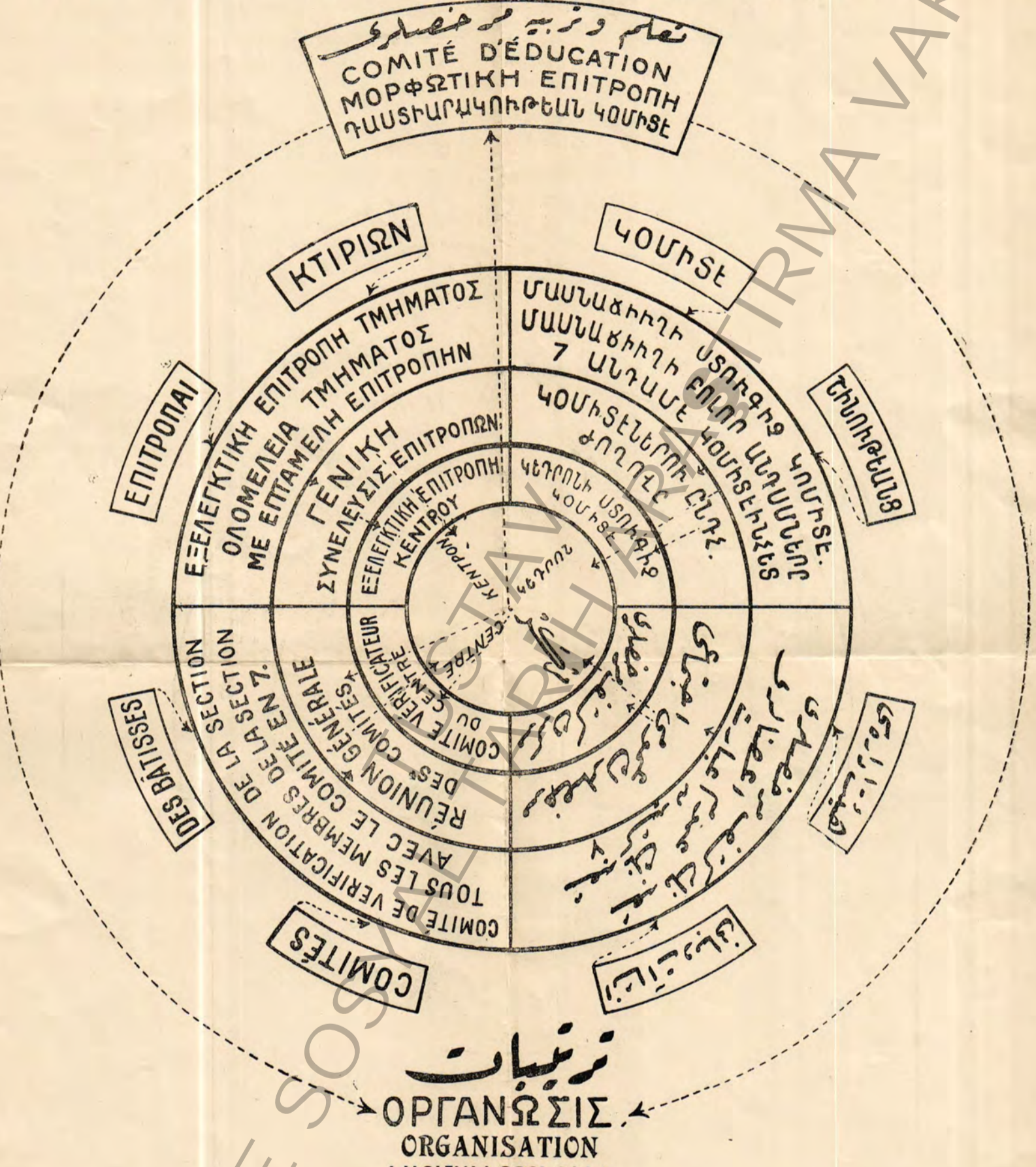
Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Arşivinde bulunan belgelerden, İstanbul'da bu sıralar dağıtıldığını sandığımız, "Türkiye İşçilerini Birleşmeye Davet" başlığını taşıyan ve üstünde "Bütün Dünya İşçileri Birleşiniz!" sözü ile Troçki, Lenin ve Zinovyef'in resimleri bulunan tek yapraklık bir beyanname, 'savaş emekçilerin fakr ü sefaletini arttırıp haram yiyici burjuvaların, çorbacıların işine yarıyor' fikri işlendikten sonra şöyle denmektedir:

"Yoldaşlar. Gözlerimizi açıp aramızdan istismarcıların ektiği millî tefrikayı söküp atalım. Bir an evvel teşkilâtımızı, birliğimizi ikmal edelim. Mukadderatımızı cihan emekçilerinin mukadderatıyla birleştirelim. Beynelmilel İşçiler İttihadı'nın kırmızı bayrağı altına toplanalım.

بنا ايشجيزك بين المل سنایع جمعیتی در سعادت

UNION INTERNATIONALE INDUSTRIELLE DES OUVRIERS DU BATIMENT CONSTANTINOPLÉ ΔΙΕΘΝΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝ. ΕΝΩΣΙΣ ΕΡΓΑΤΩΝ ΟΙΚΟΔΟΜΗΤΙΚΗΣ Κ/ΠΟΛΕΩΣ

ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ՔՈՐԾԱԻՈՐԵՆԵՐՈՒ ՃԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՄԻՋԱԶԳՎԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ՏՐԵՒՅԱԿ

ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ

ORGANISATION

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ

انشاء و مباني بين المل جمعیتی يومه جيلردن اعبارت اولوب رساملر، ديوار جيلر، رنجبرلر، دلكرلر، يابو دمير جيلرى، صيواجيلر، بوياجيلر، طاشجيلر و ابنه لرده چاليشان عموم عملر اشبو جمعته منسوب در.

De l'Union Internationale Industrielle des Ouvriers de Batiment font partie tous les salariés : dessinateurs, maçons manoeuvres, charpentiers, en fêr, enduitaire peintres, tailler en pierre, et tous ceux qui travaillent dans les batisses.

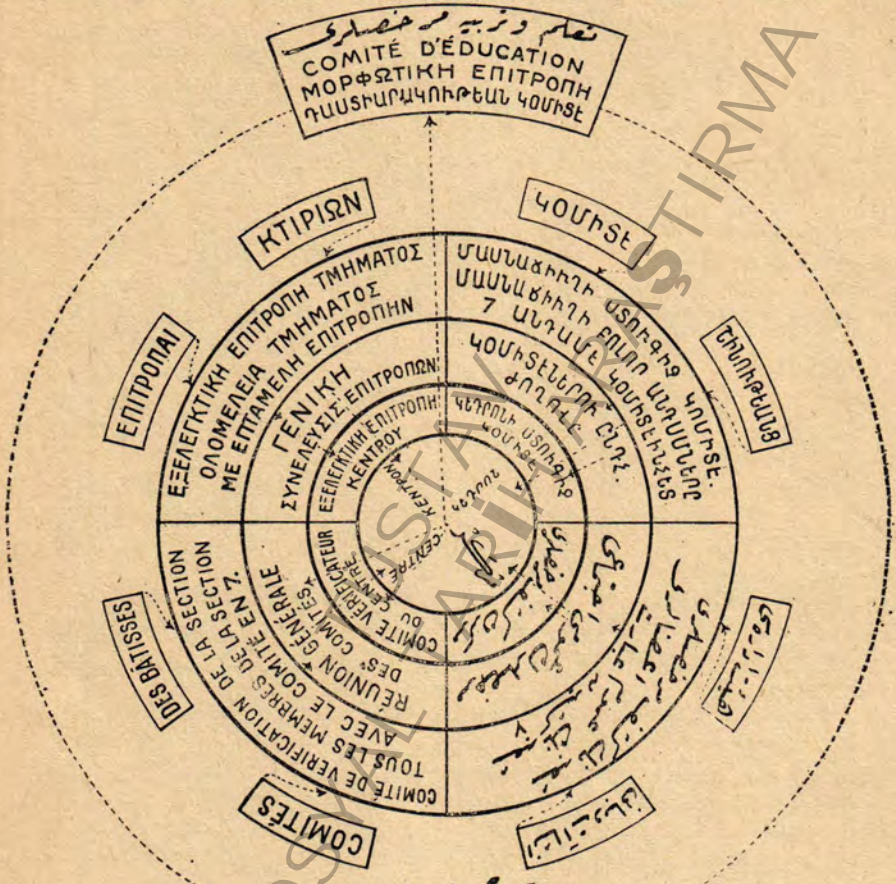
Εἰς τὴν Διεθνή Βιομηχανικὴν Ἐνωσιν Ἐργατῶν Οἰκοδομητικῆς ἀνήκουν ὅλοι οἱ μισθόδουλοι ἔργατες, σχεδιασταί, ἔργατες βοηθοὶ (ρεσπέριδες) κτίσται, ξυλουργοὶ, σιδηρουργοὶ οἰκοδομῶν, κονιασταί, βαφεῖς, λιθοξόοι (πετράδες) καὶ ὅσοι συντελοῦν εἰς τὴν οἰκοδομητικὴν.

Շինութեան գործարարներու ճարտարարուեստական Միջազգային Միութեանը մասնակցին բոլոր օրավարձով աշխատողները, գծագրիչները, օժանդակ որմնադիրները, աստղձագործները, շինութեան երկաթագործները, քարակործները և բոլոր անոնք որ կ'աշխատին շէնքերու մէջ:

بنا ايشيجيزك بين الملل ستامع جمعيتي درسمات

UNION INTERNATIONALE INDUSTRIELLE DES OUVRIERS DU BATIMENT CONSTANTINOPLE ΔΙΕΘΝΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝ. ΕΝΩΣΙΣ ΕΡΓΑΤΩΝ ΟΙΚΟΔΟΜΗΤΙΚΗΣ ΚΠΟΛΕΩΣ

ՀԻՆՈՒԹԵԱՆ ԲՈՐՈՒԹՐՆԵՐՈՒ ՀԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍԱԿԱՆ ՄԵԶԱԳՈՒՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՆ Կ. ՊՈՒՅՈՒ

ترتيبات ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ORGANISATION ՀԱՐՏԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ

انشا و مانی بین الملل جمعیتی یومیجیلردن اعبارت اولوب رساملر، دیوارچی، رنجیر، دلکزر، یابو دمیجیلری، سبواجیلر، بواجیلر، طاشجیلر و ایتیلردم جالیشان عموم عملدر اشبو جمعته منسوبدر.

De l'Union Internationale Industrielle des Ouvriers de Batiment font partie tous les salariés : dessinateurs, maçons ma-nœuvres, charpentiers, en fer, enduitaire peintres, tailler en pierre, et tous ceux qui travaillent dans les batisses.

Είς τήν Διεθνή Βιομηχανικήν "Ενωσίαν" Εργατών Οικοδομητικής ἀνήκουν ὅλοι οἱ μισθοδουλοὶ ἐργάτες, σχεδιασταί, ἐργάτες βοηθοὶ (ρεσπερίδες) κτίσται, ξυλουργοὶ, σιδηρουργοὶ οἰκοδομῶν, κονιασταί, βαφεῖς, λιθοξόδοι (πετράδες) καὶ ὅσοι συντελοῦν εἰς τήν οἰκοδομητικήν.

Հինութեան գործարարներու ճարտարաբանական Միջազգային Միութեանը ճանաչելին ըլլալը որովհետև աշխատողները, գծաքերները, օժանդակ արձակողները, աստղաշարժները, շինութեան երկաթաշարժները, բարակերները և բոլոր անոնք որ կ'աշխատին շէնքերու մէջ:

ՀԱՄԵՆ